

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/115/2022
Identifikačné číslo spisu:	5821201011
Dátum vydania rozhodnutia:	28.07.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Halušková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:5821201011.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ PC - DREVCOM, s.r.o., so sídlom 029 47 Oravská Polhora 1047, IČO: 44 440 812, 2/ S. L., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX X. S. XXXX a 3/ P. U. D. - STASMONT, miesto podnikania Adamovka 515, 029 44 Rabča, IČO: 10 848 291, zastúpených Mgr. Jurajom Kornhauserom, advokátom so sídlom Suché mýto 6, 811 03 Bratislava, proti žalovaným 1/ Š. Ž., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX X. S. XXX, zastúpenému Mgr. Igorom Paliderom, advokátom so sídlom Zubrohlava, Klinec II č. 215/29 a 2/ M. Ž., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX X. S. XXXX, o nariadenie neodkladného opatrenia, vedenom na Okresnom súde Námestovo pod sp. zn. 7C/27/2021, o dovolaní žalobcov proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline zo dňa 25. novembra 2021 sp. zn. 7Co/150/2021 takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Žiline zo dňa 25. novembra 2021 sp. zn. 7Co/150/2021 vo výroku, ktorým uznesenie súdu prvej inštancie vo výrokoch I., II., III., V. v časti zamietnutia návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia vo vzťahu k navrhovateľovi v rade 2/ týkajúce sa výrokov I., III. a v časti zamietnutia návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, že odporca v rade 1/ je povinný znášať právo všeobecného užívania verejnej účelovej komunikácie zrušil a v tomto rozsahu konanie zastavil a po právoplatnosti tohto uznesenia vec postúpil Obci Oravská Polhora (prvý výrok) a vo výroku, ktorým rozhodol, že navrhovatelia v rade 1/ až 3/ a odporca v rade 1/ nemajú právo na náhradu trov konania (piaty výrok) z r u š u j e a vec mu v tomto rozsahu v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Námestovo (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) uznesením z 01. júla 2021 sp. zn. 7C/27/2021 nariadil neodkladné opatrenie, ktorým uložil žalovanému 1/ (okresný súd na označenie strán sporu používa pojmy navrhovateľ a odporca, pozn. dovolacieho súdu) povinnosť zdržať sa konania smerujúceho k ohrozeniu alebo bráneniu prejazdu a prechodu žalobcami 1/ a 3/, najmä zdržať sa parkovania motorových vozidiel, akýchkoľvek terénnych úprav, ktoré ohrozujú alebo brania vo výkone prejazdu a prechodu, zdržať sa umiestňovania predmetov, vytvárania zátarás a prekážok na pozemkoch C KN parcela č. XXXXX/XXX - zastavaná plocha a nádvorie vo výmere 43 m², ktorý je evidovaný na LV č. XXX pre obec a k. ú. X. S., C KN parcela č. XXXXX/XXX - zastavaná plocha a nádvorie vo výmere 36 m² a C KN parc. č. F. - trvalý trávny porast vo výmere 4 m², evidovaným na

LV č. XXX pre obec a k. ú. X. S., v celom rozsahu výmery uvedených pozemkov do právoplatného skončenia konania vo veci samej (I. výrok). Žalobcom 1/ a 3/ uložil, aby do 30 dní od právoplatnosti tohto uznesenia podali voči žalovanému 1/ žalobu vo veci samej, kde žalobcovia 1/ a 3/ budú vystupovať v postavení žalobcov a žalovaný 1/ v postavení žalovaného a predmetom konania bude žaloba o zdržanie sa konania smerujúceho k ohrozeniu alebo bráneniu prejazdu a prechodu žalobcami 1/ a 3/, najmä zdržania sa parkovania motorových vozidiel, akýchkoľvek terénnych úprav, ktoré ohrozujú alebo bránia vo výkone prejazdu a prechodu, zdržania sa umiestňovania predmetov, vytvárania zátarás a prekážok na pozemkoch C KN parcela č. XXXXX/XXX - zastavaná plocha a nádvorie vo výmere 43 m², ktorý je evidovaný na LV č. XXX pre obec a k. ú. X. S., C KN parcela č. XXXXX/XXX - zastavaná plocha a nádvorie vo výmere 36 m² a C KN parc. č. F. - trvalý trávny porast vo výmere 4 m², ktoré pozemky sú evidované na LV č. XXX pre obec a k. ú. X. S., v celom rozsahu výmery týchto pozemkov (II. výrok). Žalovanému 1/ uložil, aby z uvedených pozemkov odstránil nepojazdný obytný automobil zn. AVIA prevažujúcej bielej farby bez označenia evidenčným číslom vozidla, bez predných kolies a prednej nápravy a jednonápravový prívies za traktor bez označenia evidenčným číslom, prevažujúcej farby červenej, naložený drevnou hmotou, do troch dní od vykonateľnosti tohto uznesenia (III. výrok). Žalovanému 1/ uložil, aby sa na vzdialenosť menšiu než päť metrov nepribližoval k žalovanému 2/ do právoplatného skončenia trestného konania ČVS: ORP-344/NO-DK-2021, vedeného na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru v Dolnom Kubíne, Obvodne oddelenie Policajného zboru v Námestove (IV. výrok). Návrh vo vzťahu k žalobcovi 2/ týkajúci sa výrokov I. a III., žalobcu 3/ na uloženie povinnosti žalovanému 1/ zákazu približovania na päť metrov a návrh žalobcov 1/ až 3/ uložiť žalovanému 1/ povinnosť znášať právo všeobecného užívania verejnej účelovej komunikácie zamietol (V. výrok). Rozhodol, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania (VI. výrok).

1.1. Okresný súd mal osvedčené, že žalovaní 1/ a 2/ sú spoluvlastníkmi pozemku, zapísaného na liste vlastníctva č. XXX pre obec a k. ú. X. S. ako C KN parc. č. XXXXX/XXX - zastavaná plocha a nádvorie vo výmere 43 m² a pozemkov zapísaných na liste vlastníctva č. XXX pre obec a k. ú. X. S. ako C KN parc. č. XXXXX/XXX - zastavaná plocha a nádvorie vo výmere 36 m² a C KN parc. č. XXXXX/XXX - trvalý trávny porast s výmerou 4 m². Žalobcovia 1/ a 3/ sú spoluvlastníkmi stavby s. č. XXXX - senník, evidovanej na liste vlastníctva č. XXXX pre obec a k. ú. X. S.. Žalovaný 1/ umiestnením nepojazdného vozidla a príviesu zamedzil v prístupe k stavbe vo vlastníctve žalobcov 1/ a 3/. Podľa vyjadrenia Obce Oravská Polhora sú sporné pozemky vo vlastníctve žalovaných účelovou pozemnou komunikáciou, ktorá od vzniku bývalého poľnohospodárskeho družstva v Oravskej Polhore, založeného v roku 1976, slúžila ako jediná prístupová komunikácia k poľnohospodárskym stavbám nachádzajúcich sa v areáli družstva a po ukončení činnosti družstva účelová komunikácia ďalej slúži na prístup k výrobným halám, ktoré pôvodne slúžili na poľnohospodárske účely a v súčasnosti sú využívané na priemyselnú výrobu. Súd prvej inštancie považoval za osvedčené, že žalobcovia 1/ a 3/ majú právo prejazdu a prechodu cez tieto pozemky vo vlastníctve žalovaných, na ktorých sa nachádza účelová komunikácia. Nebolo ale osvedčené, že ide o verejnú účelovú komunikáciu, t. j. všeobecne prístupnú a využívanú širokou verejnosťou. Aplikujúc § 22 ods. 1, 3 cestného zákona okresný súd uviedol, že sporné pozemky v spoluvlastníctve žalovaných majú v katastri nehnuteľností evidovaný spôsob využitia 18 - pozemok, na ktorom je dvor a 7 - lúky a pasienky trvalo porastené trávami alebo pozemok dočasne nevyužívaný pre trvalý trávny porast, nie sú evidované na využívanie komunikácie, takže ide o neverejnú účelovú komunikáciu, slúžiacu v minulosti komunikačným potrebám poľnohospodárskeho družstva a v súčasnosti vlastníkom, resp. užívateľom priemyselných objektov, nachádzajúcich sa (zrejme v ohradenom, alebo inak uzatvorenom) areáli bývalého poľnohospodárskeho družstva. K uvedenému dospel aj na základe vyjadrenia žalobcov a Obce Oravská Polhora, že ide o jedinú prístupovú cestu k objektom v areáli bývalého družstva, ktorá sa nenapája na žiadnu verejnú komunikáciu, ale je obmedzená výlučne na areál bývalého družstva. Okresný súd ako neosvedčený zamietol ako návrh v časti, v ktorej sa žalobcovia 1/ a 3/ domáhali uložiť žalovanému 1/, aby znášal právo všeobecného užívania verejnej účelovej komunikácie na svojich pozemkoch, pretože v tejto časti žalobcovia 1/ a 3/ neosvedčili ani potrebu bezodkladnej úpravy pomerov. Pre dosiahnutie účelu neodkladného opatrenia považoval za postačujúce, že uložil žalovanému 1/ povinnosť zdržať sa zásahu do ich práva prejazdu a prechodu ako vlastníkom stavby v areáli bývalého družstva v Oravskej Polhore užívajúcim neverejnú účelovú komunikáciu. Žalobcom 1/ a 3/ uložil povinnosť podať v určenej lehote žalobu vo veci samej vzhľadom na to, že títo predložili dôkazy postačujúce na osvedčenie ich nároku,

nie však na preukázanie nároku. Časovo neobmedzené nariadenie neodkladného opatrenia by bolo neprimeraným zásahom do vlastníckeho práva žalovaných k pozemkom.

1.2. K návrhu žalobcov 1/ a 3/ na uloženie povinnosti žalovanému 1/, aby sa k nim nepribližoval na vzdialenosť menšiu ako 5 metrov, okresný súd vo vzťahu k žalobcovi 3/ konštatoval neosvedčenie jeho nároku. Žalobca 1/ predložil na preukázanie danosti svojho nároku trestné oznámenie, ktoré podal na žalovaného 1/, čestné vyhlásenia žalobcu 3/, svojho syna S. L., fotodokumentáciu zachytávajúcu zranenie, ktoré mu údajne spôsobil žalovaný 1/ aj lekárske správy z ošetrenia po údajnom napadnutí žalovaným 1/. Z týchto dôkazov mal súd prvej inštancie osvedčený jeho nárok na ochranu pred prípadným ďalším útokom žalovaného 1/. Vzhľadom na to, že žalobca 1/ podal za údajný útok na žalovaného 1/ trestné oznámenie, zákaz priblíženia sa žalovaného 1/ k žalobcovi 1/ okresný súd časovo obmedzil na trvanie trestného konania.

1.3. Súd prvej inštancie žiadnej zo strán sporu nepriznal náhradu trov konania. Poukázal na čiastočný úspech žalobcov 1/ a 3/ v konaní (§ 255 ods. 2 Civilného sporového poriadku, ďalej aj „CSP“). Voči žalovanému 2/ okresný súd náhradu trov konania nepriznal z dôvodu, že žalobcovia sa nedomáhali určitého nároku, resp. uloženia určitej povinnosti priamo žalovanému 2/. Žalovanému 2/ ako fakticky úspešnej sporovej strane žiadne trovy konania nevznikli, preto mu ich okresný súd nepriznal.

2. Krajský súd v Žiline ako súd odvolací (ďalej tiež „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) uznesením zo dňa 25. novembra 2021 sp. zn. 7Co/150/2021 uznesenie súdu prvej inštancie vo výrokoch I., II., III., V. v časti zamietnutia návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia vo vzťahu k navrhovateľovi v rade 2/ týkajúce sa výrokov I., III. a v časti zamietnutia návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, že odporca v rade 1/ je povinný znášať právo všeobecného užívania verejnej účelovej komunikácie zrušil a v tomto rozsahu konanie zastavil a po právoplatnosti tohto uznesenia vec postúpil Obci Oravská Polhora (prvý výrok). Uznesenie súdu prvej inštancie vo výroku IV. zmenil tak, že žalovanému 1/ uložil, aby sa na vzdialenosť menšiu než päť metrov nepribližoval k žalobcovi 2/ do právoplatného skončenia trestného konania vedeného na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru v Dolnom Kubíne, Obvodné oddelenie Policajného zboru v Námestove pod č. ČVS: ORP-344/NO-DK-2021 (druhý výrok). Uznesenie súdu prvej inštancie vo výroku V. v časti zamietnutia návrhu žalobcu 3/ uložiť žalovanému 1/ povinnosť nepribližovať sa k nemu na vzdialenosť menšiu než päť metrov potvrdil (tretí výrok), podanie žalobcov 1/ až 3/ voči žalovanému 2/ odmietol (štvrtý výrok). Rozhodol, že žalobcovia 1/ až 3/ a žalovaný 1/nemajú právo na náhradu trov konania (piaty výrok) a žalovanému 2/ nepriznal voči žalobcom 1/ až 3/ nárok na náhradu trov konania.

2.1. S odkazom na § 161 ods. 1, 2 v spojení s § 389 ods. 1 písm. a/ a § 10, § 3 a § 4 CSP odvolací súd pri skúmaní naplnenia podmienok konania uviedol, že pre vyriešenie otázky, či tá - ktorá vec patrí do právomoci súdu je nevyhnutné predovšetkým zistiť, z ktorého právneho vzťahu žalobca vyvodzuje uplatnený nárok (predmet súdneho konania), tento vzťah dôsledne analyzovať a následne po právnej stránke správne vyhodnotiť. V preskúmanom spore sa žalobcovia domáhali uložiť žalovanému 1/ povinnosť zdržať sa konania, ktorým bráni žalobcom v práve prechodu a prejazdu po účelovej ceste, ktorá sa má nachádzať na nehnuteľnostiach vo vlastníctve žalovaných, povinnosť znášať všeobecné užívanie verejnej účelovej komunikácie žalobcami, povinnosť odstrániť nepojazdný obytný automobil, jednonápravový prívies za traktor, ktorým zablokoval prístup cez sporné pozemky, keď na pozemkoch vo vlastníctve žalovaných je vybudovaná verejná účelová cesta, čo osvedčovali potvrdením Obce Oravská Polhora a na tomto skutkovom tvrdení zotrvali aj v odvolaní.

2.2. Výstavbu, užívanie a ochranu pozemných komunikácií, práva a povinnosti vlastníkov a správcov pozemných komunikácií a ich užívateľov, ako aj pôsobnosť orgánov štátnej správy a orgánov štátneho odborného dozoru vo veciach pozemných komunikácií upravuje cestný zákon. Pozemné komunikácie sa rozdeľujú na a) diaľnice, b) cesty, c) miestne komunikácie a d) účelové komunikácie, ktoré slúžia spojeniu jednotlivých výrobných závodov alebo jednotlivých objektov a nehnuteľností s ostatnými pozemnými komunikáciami alebo komunikačným účelom v uzavretých priestoroch alebo objektoch. Účelové komunikácie sa členia na verejné a neverejné. Účelové komunikácie v uzavretých priestoroch alebo objektoch sú neverejné. Verejnú účelovú komunikáciu môže príslušná obec vyhlásiť za neverejnú len so súhlasom jej vlastníka (§ 22 cestného zákona). Podľa § 3 ods. 2 cestného zákona miestnu štátnu správu vo veciach účelových komunikácií vykonávajú obce ako prenesený výkon štátnej správy. Obce na účelových komunikáciách určujú použitie dopravných značiek, dopravných zariadení a povoľujú

vyhradené parkoviská a v rámci preneseného výkonu štátnej správy prejednávajú priestupky podľa § 22c cestného zákona na úseku účelových komunikácií. Ďalšie povinnosti obciam vyplývajú z vlastníctva miestnych komunikácií (§ 3d ods. 3 cestného zákona) napr. udržiavanie miestnych komunikácií v stave zodpovedajúcom určenému účelu, vedenie technickej evidencie, zabezpečovanie informačného systému zimnej spravodajskej služby a zabezpečovanie stavebnotechnického vybavenia (§ 3d ods. 6, 8 a 10 cestného zákona). V zmysle § 2 ods. 2 písm. a/ vyhlášky č. 35/1984 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o pozemných komunikáciách (cestný zákon) sú tieto orgány pri plnení svojich úloh oprávnené zakázať konanie osôb a zastaviť činnosť organizácií, prípadne zakázať pokračovanie v nej, ak ohrozujú komunikáciu alebo bezpečnosť premávky na nej. Na konanie podľa cestného zákona sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní (§ 23 cestného zákona). Z týchto zákonných ustanovení vyplýva, že otázky užívania účelových ciest nie sú inštitútom súkromného práva, ale verejnoprávnym oprávnením. Návrh žalobcov na poskytnutie ochrany práva prechodu a prejazdu cez účelovú cestu teda smeruje k úprave užívania pozemnej komunikácie, ktoré je svojou povahou verejnoprávnym oprávnením upraveným osobitným predpisom. O právach a povinnostiach vo vzťahu k pozemným komunikáciám je oprávnený rozhodnúť príslušný správny orgán, a nie všeobecný súd v rámci súkromnoprávnej žaloby. Odvolací súd uviedol, že k rovnakému záveru dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. 3Cdo/1385/2015 zo dňa 06.03.2017 (ktoré prešlo testom ústavnosti uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky z 21. novembra 2017 sp. zn. III. ÚS 689/2017). Ústavný súd SR konštatoval, že „Úprava užívania verejnej komunikácie je svojou povahou verejnoprávne oprávnenie upravené osobitným predpisom, preto o využívaní a úprave práv a povinností vo vzťahu k verejnej komunikácii je oprávnený a povinný rozhodnúť príslušný správny orgán, a nie všeobecný súd v rámci súkromnoprávnej žaloby. Do právomoci všeobecných súdov v rámci súkromnoprávnej žaloby nespadá rozhodovanie o návrhu, ktorý sa týka využívania účelovej komunikácie, ktorá je regulovaná verejným právom.“ K obdobným záverom dospel Najvyšší súd SR v rozhodnutiach sp. zn. 7Cdo/195/2020 a 5Cdo/60/2018, ako aj Krajský súd v Košiciach v rozhodnutiach sp. zn. 5Co/101/2020, 3Co/4/2020 a Okresný súd Malacky v rozhodnutí sp. zn. 34C/62/2020. Odvolací súd k navrhovanému uloženiu povinnosti žalovanému 1/ zdržať sa konania, ktorým bráni žalobcom v práve prechodu a prejazdu po účelovej ceste, ktorá sa má nachádzať na nehnuteľnostiach vo vlastníctve žalovaných, povinnosti znášať všeobecné užívanie verejnej účelovej komunikácie žalobcami, povinnosti odstrániť nepojazdný obytný automobil, jednonápravový príves za traktor, ktorým zablokoval prístup cez sporné pozemky uzavrel, že súd prvej inštancie svoju právomoc nesprávne vyriešil, preto odvolací súd zrušil príslušné výroky napadnutého uznesenia, v tomto rozsahu konanie zastavil a vec po právoplatnosti postúpil Obci Oravská Polhora ako orgánu, do kompetencie ktorého daná vec patrí.

2.3. Odvolací súd vyhovel časti návrhu, ktorým sa žalobca 2/ domáhal uloženia povinnosti žalovanému 1/, aby sa k nemu nepribližoval na vzdialenosť menšiu než päť metrov odvolací súd, nakoľko žalobca 2/ osvedčil, že žalovaný 1/ ho mal fyzicky napadnúť. Odvolací súd o tomto nároku rozhodoval opätovne z dôvodu zmatocnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorý výrokom uložil žalovanému 1/ povinnosť nepribližovať sa k žalovanému 2/ (správne má byť k žalobcovi 2/ pozn. dovolacieho súdu) a v odôvodnení rozhodnutia (body 6. a 7. hovoril o žalobcovi 3/. Odvolací súd má za to, že žalobca 2/ osvedčil nevyhnutnosť upravenie dočasne pomerov medzi žalovaným 1/ a žalobcom 2/ do skončenia trestného stíhania, preto jeho návrhu vyhovel v zmysle § 325 ods. 2 písm. h/ CSP.

2.4. Súd prvej inštancie správne konštatoval, že žalobca 3/ neosvedčil naliehavosť úpravy pomerov v časti požadovaného uloženia povinnosti žalovanému 1/ nepribližovať sa k jeho osobe, preto odvolací súd v tejto časti uznesenie okresného súdu ako vecne správne potvrdil.

2.5. Návrh voči žalovanému 2/ odvolací súd odmietol podľa § 327 CSP ako neobsahujúci vymedzenie toho, čoho sa žalobcovia voči žalovanému 2/ domáhajú, keď ide o vadu, ktorá súdu bráni pokračovať v konaní.

2.6. O nároku na náhradu trov konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1, 2 CSP aplikujúc ustanovenie § 255 ods. 1, 2 CSP. Žalobcovia vo vzťahu k žalovanému 1/ a žalovaný 1/ vo vzťahu k žalobcom mali čiastočný úspech, preto krajský súd v zmysle § 255 ods. 2 CSP vyslovil, že žiaden z nich nemá právo na náhradu trov konania. Odmietnutie podania voči žalovanému 2/ zavinili síce žalobcovia, avšak tento si nárok na náhradu trov konania neuplatnil a zo spisu mu žiadne trovy konania nevyplyvajú. Odvolací súd preto v zmysle zásad procesnej ekonómie (čl. 17 základných princípov CSP) žalovanému 2/ nárok na náhradu trov konania nepriznal (napr. rozhodnutie NS SR sp. zn.

3. Proti prvému výroku uznesenia odvolacieho súdu podali žalobcovia dovolanie z dôvodu uvedeného v § 420 písm. f/ CSP (súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces). Nesúhlasili s konštatovaním odvolacieho súdu, že návrh žalobcov smeruje k úprave užívania pozemnej komunikácie, ktoré je svojou povahou verejnoprávne oprávnenie upravené osobitným predpisom. Ich návrh smeroval voči protiprávnemu konaniu žalovaného 1/, ktorý zablokovaním účelovej komunikácie porušil subjektívne práva žalobcov užívať verejnú účelovú komunikáciu stojacu na parcelách C KN parc. č. XXXXX/XXX, XXXXX/XXX a XXXXX/XXX. Aj Obec Oravská Polhora potvrdila, že na uvedených pozemkoch eviduje účelovú komunikáciu. Odvolací súd preto vec nesprávne právne posúdil rozhodnúc o zastavení konania a o postúpení veci obci, čím porušil právo žalobcov na spravodlivý súdny proces. Zdôraznili, že jednotlivé skutkové podstaty priestupkov podľa § 22c ods. 1 cestného zákona nepredpokladajú spáchanie priestupkov na úsekoch účelovej komunikácie, čím praktiky obce strácajú možnosť vynucovať uložené sankcie, čo by zapríčinilo ohrozenie podnikateľskej činnosti žalobcov. Ak neexistuje iný orgán ochrany práva s individuálne určenou právomocou na právny prípad, povinnosť poskytnúť ochranu porušenému alebo ohrozenému subjektívnemu právu má súd, aby nedošlo k odopretiu spravodlivosti.

4. Ani jeden žalovaný sa k dovolaniu nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom advokátom (§ 429 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru o dôvodnosti žalobcami podaného dovolania.

6. Už v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/236/2016 (publikovanom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 19/2017) najvyšší súd uviedol, že základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP je, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. V rozhodnutí sp. zn. 8Cdo/83/2017 najvyšší súd uviedol, že „rozhodnutie o neodkladnom opatrení má povahu rozhodnutia vo veci samej vtedy, ak samotné neodkladné opatrenie konzumuje vec samu. Taká situácia môže nastať aj v prípade návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia pred začatím konania, na ktoré nenadväzuje žaloba podľa § 336 ods. 1 CSP, konanie končí rozhodnutím o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia a konzumuje vec samu“. Dovolací súd poukazuje na to, že v prejednávanej spore odvolací súd dovolaním žalobcov napadnutým výrokom konanie pre nedostatok právomoci zastavil. Uznesenie o zastavení konania sa z hľadiska prípustnosti dovolania považuje za rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, preto je dovolanie žalobcov uplatnené podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné.

7. Dovolanie z dovolacieho dôvodu daného v § 420 písm. f/ CSP je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; jeho integrálnou súčasťou je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona treba rozumieť nesprávny procesný postup

súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

8. Žalobcovia (ďalej aj „dovolatelia“) v dovolaní namietali, vychádzajúc z jeho obsahu v zmysle § 124 CSP, že súdy nižších inštancií dospeli k nesprávnym skutkovým záverom, z ktorých vychádzali pri posudzovaní danosti právomoci súdu na konanie.

9. Dokazovanie je časť občianskeho súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03).

10. Osobitnej povahy neodkladného opatrenia zodpovedá zjednodušený a zrýchlený procesný postup súdu pri rozhodovaní. Riadne dokazovanie v zmysle § 185 CSP súd nevykonáva, pri rozhodovaní vychádza z návrhu a zo skutočností, ktoré boli v súvislosti s podaným návrhom osvedčené. Dokazovanie má teda v konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia povahu osvedčovania. To znamená, že súd na základe dostupných dôkazných prostriedkov zisťuje najvýznamnejšie relevantné skutočnosti, pričom nemusí dodržať formalizovaný postup štandardného procesného dokazovania (in Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 1106).

11. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojich rozhodnutiach vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (III. ÚS 332/09). Zásadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd totiž zodpovedá požiadavka, aby súdmi urobené skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené. Z hľadiska práva na spravodlivý proces, ktoré musí byť bezpodmienečne rešpektované aj v konaniach o neodkladných opatreniach potom platí, že skutkové okolnosti relevantné pre rozhodnutie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia musia byť dostatočne osvedčené v potrebnej kvalite a rozsahu.

12. Odvolací súd v dovolaní napadnutej časti jeho uznesenia zastavil konanie pre nedostatok právomoci súdu zistiť, že otázky užívania účelových komunikácií nie sú inštitútom súkromného práva. Vychádzal pritom z rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/1385/2015, 5Cdo/60/2018 a 7Cdo/195/2020.

13. Uznesením sp. zn. 3Cdo/1385/2015 zo dňa 06. marca 2017 najvyšší súd odmietol dovolanie podané proti uzneseniu krajského súdu potvrdzujúcemu uznesenie okresného súdu o zastavení konania a o postúpení veci Mestu Nitra podľa § 3 ods. 2 cestného zákona ako orgánu miestnej štátnej správy vo veciach účelových komunikácií. Žalobkyňa sa v konaní domáhala ochrany práva všeobecného užívania účelovej komunikácie a uloženia povinnosti žalovanému zdržať sa využívania tejto komunikácie na prejazd a parkovanie cestných motorových vozidiel kategórie N2 a N3, ako aj na nakladanie a vykladanie tovaru z týchto vozidiel ako vlastníčka majetku, na ktorom činnosťou žalovaného vzniká škoda. Dovolací súd na základe ustanovení cestného zákona dospel k záveru, že „otázky užívania miestnych komunikácií nie sú inštitútom súkromného práva, ale verejnoprávnym oprávnením. Práve „prvok verejnoprávnosti“ vo vzájomných vzťahoch účastníkov konania, spočívajúci v spôsobe užívania miestnej komunikácie žalovaným, bráni usporiadaniu týchto vzťahov spôsobom uvedeným v § 417 ods. 2 Občianskeho zákonníka a neumožňuje vec prejednať a rozhodnúť v občianskom súdnom konaní.“

14. Uznesením sp. zn. 5Cdo/60/2018 zo dňa 27. januára 2021 dovolací súd zrušil rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo 14. júna 2017 sp. zn. 1Co/291/2016 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Košice II z 15. februára 2016 č. k. 22C/4/2014-133 a konanie zastavil. Rozhodol, že po právoplatnosti

uznesenia vec postúpi Mestu Košice. Z dôvodov uznesenia vyplýva, že žalobca žiadal uložiť žalovanému povinnosť zdržať sa prejazdu motorovými vozidlami, peši a akéhokoľvek vstupu na pozemok. Tvrdil, že na spornom pozemku v jeho vlastníctve bola postavená cestná komunikácia, ktorú žalovaný bez právneho dôvodu a jeho súhlasu užíva za účelom prístupu k stavbám a pozemkom, ktorých je žalovaný sčasti podielovým a sčasti výlučným vlastníkom. Okresný súd žalobu zamietol z dôvodu, že sporná prístupová cesta má charakter verejne účelovej komunikácie, vo vzťahu ku ktorej existuje všeobecné, a teda i žalovanému svedčiace právo užívania odvodené od cestného zákona. Krajský súd v Košiciach rozsudkom potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (§ 387 ods. 1 a 2 CSP) a žalovanému priznal plnú náhradu trov odvolacieho konania. Dovolateľ podal voči rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP tvrdiac, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, a to otázky, či tretím osobám patrí alebo nepatrí právo užívať verejne účelové komunikácie. Najvyšší súd však najskôr skúmal splnenie podmienok, za ktorých môže konať a rozhodnúť a dospel k záveru o nedostatku svojej právomoci na konanie. Uviedol, že pre vyriešenie otázky, či tá - ktorá vec patrí do právomoci súdu je nevyhnutné predovšetkým zistiť, z ktorého právneho vzťahu žalobca vyvodzuje žalobou uplatnený nárok (predmet súdneho konania), tento vzťah dôsledne analyzovať a následne po právnej stránke správne vyhodnotiť. Pre analýzu právneho vzťahu a posúdenie jeho povahy z hľadiska právomoci súdu je rozhodujúce obsahové hľadisko, teda akú majú povahu práva a povinnosti strán, tvoriace obsah tohto právneho vzťahu. Len uvedené kritérium je určujúce pre posúdenie, či žalobou uplatnený nárok je vyvodzovaný z takého právneho vzťahu, ktorý bolo možné podriadiť pod niektorý z právnych vzťahov vymenovaných v § 3 CSP. V uvedenej veci sa žalobca domáhal uloženia povinnosti žalovanému zdržať sa prejazdu motorovými vozidlami, peši a akéhokoľvek vstupu na predmetný pozemok ako pozemok, na ktorom je postavená inžinierska stavba - cestná, miestna a účelová komunikácia. Vychádzajúc z ustanovení cestného zákona, ktorý upravuje výstavbu, užívanie a ochranu pozemných komunikácií, práva a povinnosti ich vlastníkov, správcov a užívateľov najvyšší súd konštatoval, že otázky užívania účelových komunikácií nie sú inštitútom súkromného práva, ale verejnoprávnym oprávnením. Žalobca sa žalobou domáhal ochrany svojho vlastníckeho práva žiadajúc, aby súd zakázal užívanie účelovej komunikácie žalovanému. Jeho žaloba teda smeruje k úprave užívania pozemnej komunikácie, ktoré je svojou povahou verejnoprávne oprávnenie upravené osobitným predpisom. O právach a povinnostiach vo vzťahu k pozemným komunikáciám je oprávnený rozhodnúť príslušný správny orgán, a nie všeobecný súd v rámci súkromnoprávnej žaloby, uzavrel dovolací súd.

15. Aj uznesením sp. zn. 7Cdo/195/2020 zo dňa 29. apríla 2021 najvyšší súd zrušil rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo 06. marca 2019 sp. zn. 11Co/50/2018 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Košice II z 08. septembra 2017 č. k. 36C/3/2014-156, konanie zastavil a rozhodol, že po právoplatnosti uznesenia vec postúpi Mestu Košice. V tomto konaní sa žalobca domáhal vydania rozsudku, ktorým bude žalovanej uložená povinnosť zdržať sa prejazdu motorovými vozidlami, peši a akéhokoľvek vstupu na špecifikovaný pozemok, a to na základe tvrdenia, že na spornom pozemku v jeho vlastníctve bola postavená cestná komunikácia, ktorú žalovaná bez právneho dôvodu alebo jeho súhlasu užíva za účelom prístupu k stavbám a pozemkom, ktorých je žalovaná výlučným vlastníkom. Okresný súd žalobu zamietol, krajský súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Žalobca podal dovolanie z dôvodu ustanoveného v § 420 písm. f/ CSP aj z dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Najvyšší súd po preskúmaní procesných podmienok konania dospel k záveru o nedostatku právomoci súdov na konanie. Vychádzal z predmetu konania (uloženie povinnosti žalovanému zdržať sa prejazdu motorovými vozidlami, peši a akéhokoľvek vstupu na označený pozemok ako pozemok, na ktorom je postavená stavba - cestná, miestna a účelová komunikácia) a dospel k záveru, že užívanie pozemnej komunikácie je svojou povahou verejnoprávne oprávnenie upravené osobitným predpisom (cestný zákon) a o právach a povinnostiach vo vzťahu k pozemným komunikáciám je oprávnený rozhodnúť príslušný správny orgán, nie všeobecný súd v rámci súkromnoprávnej žaloby.

16. Dovolací súd v dovolacom prieskume zistil, že žalobcovia sa o. i. domáhali uloženia povinnosti žalovanému 1/ zdržať sa akéhokoľvek konania smerujúceho k ohrozeniu, obmedzeniu alebo bráneniu výkonu práva všeobecného užívania verejnej účelovej komunikácie, predovšetkým práva prejazdu a prechodu, najmä povinnosti zdržať sa parkovania motorových vozidiel, zdržať sa akýchkoľvek

terénnych úprav, ktoré ohrozujú alebo bránia vo výkone prejazdu a prechodu, zdržať sa umiestňovania akýchkoľvek vecí, resp. predmetov, vytvárania zátarás, prekážok na pozemkoch v kat. úz. a obci X. S., a to C KN parc. č. XXXXX/XXX - zastavaná plocha a nádvorie vo výmere 43 m², zapísanému na LV č. XXX a C KN parc. č. XXXXX/XXX - zastavaná plocha a nádvorie vo výmere 36 m² a C KN parc. č. F. - trvalý trávny porast vo výmere 4 m², zapísaným na LV č. XXX, ktoré sú v podielovom spoluvlastníctve žalovaných (každého s veľkosťou spoluvlastníckeho podielu 1) aj uloženia povinnosti žalovanému 1/ znášať právo všeobecného užívania verejnej účelovej komunikácie, najmä právo prejazdu a prechodu žalobcov na pozemkoch C KN parc. č. XXXXX/XXX, C KN parc. č. XXXXX/XXX a C KN parc. č. XXXXXX/XXX, uloženia povinnosti žalovanému 1/ odstrániť z uvedených pozemkov nepojazdný obytný automobil zn. AVIA prevažujúcej bielej farby bez označenia evidenčným číslom vozidla, bez predných kolies a prednej nápravy a jednonápravový prívies za traktor bez označenia evidenčným číslom, prevažujúcej farby červenej, naložený drevnou hmotou tak, aby bol nerušený výkon práva všeobecného užívania verejnej účelovej komunikácie, najmä právo prechodu a prejazdu žalobcov, a to v celom rozsahu výmery uvedených pozemkov.

17. Odvolací súd síce na odôvodnenie (v bode 11. uznesenia napadnutého dovolaním) svojho zmeňujúceho výroku uviedol, že pre vyriešenie otázky právomoci súdu je nevyhnutné predovšetkým zistiť, z ktorého právneho vzťahu žalobca vyvodzuje uplatnený nárok (predmet súdneho konania), tento vzťah dôsledne analyzovať a následne po právnej stránke správne vyhodnotiť (rozhodujúce je obsahové hľadisko, teda povaha práv a povinností strán, tvoriacich obsah právneho vzťahu), no pri svojom rozhodovaní sa týmto kritériom dôsledne neriadil a jeho rozhodnutie je preto predčasné. Odvolací súd sa vo vzťahu k osvedčeniu obsahu právneho vzťahu strán konania, ktorému sa má poskytnúť požadovaná súdna ochrana, nezaoberal skutočnosťou, že nie žalobcovia, ale žalovaní sú podieloví spoluvlastníci pozemkov, ktoré majú slúžiť ako verejná účelová komunikácia a nevysporiadal sa s tým, že pozemky v kat. úz. a obci X. S. C KN parc. č. XXXXX/XXX a C KN parc. č. XXXXX/XXX sú v katastri nehnuteľností zapísané ako zastavaná plocha a nádvorie s účelom využitia dvor a C KN parc. č. XXXXX/XXX ako trvalý trávny porast. Neriešil, či je účelová komunikácia stavbou ani to, či je jej vlastníkom totožný s vlastníkom pozemku, na ktorom je zriadená. V konaní najvyššieho súdu vedenom pod sp. zn. 3Cdo/1385/2015 bola žalobkyňa vlastníčkou nehnuteľností, na ktorých mala vznikať škoda v dôsledku využívania účelovej komunikácie, v konaniach sp. zn. 5Cdo/60/2018 a 7Cdo/195/2020 žiadal žalobca ako vlastníka pozemku, na ktorom bola postavená účelová komunikácia, zapísaného v katastri nehnuteľností ako pozemok, na ktorom je postavená stavba - cestná, miestna a účelová komunikácia, ochranu svojho vlastníckeho práva. Iba po zvážení uvedených skutočností môže odvolací súd rozhodnúť o tom, či právomoc súdu na konanie je alebo nie je daná, teda či sa žalobcovia domáhajú ochrany súkromnoprávneho nároku, alebo ochrany nároku spadajúceho do sféry verejného práva. Na margo dovolací súd uvádza, že odvolací súd vzhľadom na typ žiadanej ochrany práva (neodkladné opatrenie) bude brať do úvahy aj skutočnosť, či medzičasom nebola podaná žaloba vo veci samej majúca vplyv na dobu trvania neodkladného opatrenia a zistí tiež, či žalobcami označená komunikácia je skutočne jedinou možnou prístupovou cestou k ich stavbe.

18. Vzhľadom na zhora uvedené dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu v dovolaní napadnutom prvom výroku zrušil a vec mu v tomto rozsahu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1, § 450 CSP). Dovolací súd zrušil aj dovolaním priamo nenapadnutý piaty výrok odvolacieho súdu o trovách konania preto, že je závislý od výroku napadnutého dovolaním (§ 439 písm. a/ CSP). Poukazuje pritom aj na jeho nepreskúmateľnosť. Vo výroku uznesenia odvolací súd celkom zreteľne uvádza, že žalobcovia 1/ až 3/ a žalovaný 1/ nemajú právo na náhradu trov konania (odvolací súd používa na označenie strán konania pojmy navrhovateľ a odporca), v odôvodnení ale hovorí, že „v zmysle § 255 ods. 2 CSP vyslovil, že žiaden z nich nemá právo na náhradu trov konania.“ V novom rozhodnutí odvolací súd rozhodne znova o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.